

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Tamarindus indica* L.

ชื่อสามัญ : Tamarind

วงศ์ : Leguminosae - Caesalpinioideae

ชื่ออื่น : ขาม (ภาคใต้) ตะลูน(ชาวนน-นครราชสีมา) ม่องโคล้ง (กะเหรี่ยง-กาญจนบุรี) อัมเปียล (เขมร-สุรินทร์) หมากแกง (เงี้ยว-แม่ฮ่องสอน) สามอเกล (กะเหรี่ยง-แม่ฮ่องสอน)

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์:

ไม้ต้นขนาดกลางจนถึงขนาดใหญ่แตกกิ่งก้านสาขามาก เปลือกต้นขรุขระและหนา สีสน้ำตาลอ่อน ใบเป็นใบประกอบ ใบเล็กออกตามกิ่งก้านใบเป็นคู่ ใบย่อยเป็นรูปขอบขนาน ปลายใบและโคนใบมน ดอกออกเป็นช่อเล็กๆ ตามปลายกิ่ง ช่อหนึ่งมี 10-15 ดอก ดอกย่อยขนาดเล็ก กลีบดอกสีเหลืองและมีจุดประสีแดง อยู่กลางดอก ผล เป็นฝักยาว รูปร่างยาวหรือโค้ง ยาว 3-20 ซม. ฝักอ่อนมีเปลือกสีเขียวอมเทา สีสน้ำตาลเกียมน้ำตาลเมื่อแก่ฝักเปลี่ยนเป็นเปลือกแข็งกรอบหักง่าย สีสน้ำตาล เนื้อในกลายเป็นสีน้ำตาลหุ้มเมล็ด เนื้อมีรสเปรี้ยว และหวาน

ส่วนที่ใช้ :

เมล็ดในที่กะเทาะเปลือกออกแล้ว (ต้องคั่วก่อน จึงกะเทาะเปลือกออก)

เนื้อหุ้มเมล็ด

สรรพคุณ :

เมล็ด - สำหรับการถ่ายพยาธิตัวกลม พยาธิเส้นด้าย

ใบ - ขับเสมหะ

แก่น - ขับโลหิต

เนื้อ - เป็นยาระบาย ขับเสมหะ แก้ไอ

วิธีและปริมาณที่ใช้ :

ถ่ายพยาธิ

ใช้เมล็ดในที่ที่มีสีขาว 20-25 เมล็ดต้มกับน้ำใส่เกลือเล็กน้อย รับประทานเนื้อทั้งหมด 1 ครั้ง หรือคั่วให้เนื้อในเหลือง กะเทาะเปลือก แขน้ำให้นิ่ม เคี้ยวรับประทานเช่นถั่ว

แก้ท้องผูก

ใช้เนื้อหุ้มเมล็ดคั่วเกลือรับประทาน ระบายท้อง

แก้ไอ, ขับเสมหะ

ใช้เนื้อในฝักแก่หรือมะขามเปียก จุ่มเกลือรับประทาน

สารเคมี :

- เนื้อในหุ้มเปลือก มี tartaric acid 8-18% invert sugar 30-40%
- เมล็ด มี albuminoid 14-20% carbohydrate 59-65% semi-drying fixed oil 3.9-20%

mucilaginous material 60%